

Toespraak door de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Khadija Arib, bij de opening van de interparlementaire conferentie over Stability, Economic Coordination and Governance, 17 februari 2016

President van het Europees Parlement, collega's, dames en heren,

Ook namens het Nederlandse parlement heet ik u graag van harte welkom bij deze conferentie over Stability, Economic Coordination and Governance – beter en gemakkelijker gezegd: de Artikel 13-conferentie. Het voelt wat vreemd om deze openingswoorden uit te spreken in úw huis, meneer Schulz. De andere vijf interparlementaire conferenties die het Nederlandse parlement organiseert, vinden plaats aan het Binnenhof, op de plek waar de Tweede Kamer en de Senaat al tweehonderd jaar vergaderen, en dus letterlijk het hart van de Nederlandse democratie. Maar de Artikel 13-conferentie in het eerste half jaar vindt, sinds een aantal jaar, plaats in het Europees Parlement. Dank voor uw gastvrijheid, en voor de prettige samenwerking in aanloop naar deze conferentie.

Nederland is voorzitter van de Europese Unie op een moment in onze geschiedenis dat landen veel met elkaar te maken hebben – niet zonder elkaar kunnen. Veel maatschappelijke problemen stoppen niet bij de eigen landsgrenzen. De aanslagen in Parijs en de grote vluchtelingenstromen zijn daar misschien de meest overtuigende – en meest schrijnende – illustraties van. Maar ook de gesprekken over de rol van het Verenigd Koninkrijk in de Europese Unie en het Nederlandse referendum over het associatieverdrag met Oekraïne maken duidelijk dat Europa, eigenlijk voor iedereen, dichterbij is dan het ooit was. Het zijn thema's die geen land alleen de baas kan. Europese samenwerking is nodig; we moeten er met elkaar over praten.

Dat is ook het thema van de parlementaire dimensie van het Nederlandse EU-Voorzitterschap: 'samen bouwen aan parlementaire controle op EU-besluitvorming'. Parlementen hebben een belangrijke rol te spelen. Nationale volksvertegenwoordigers zijn bij uitstek in staat de brug te slaan tussen hun kiezers en Europese bestuurslagen. Ze controleren niet alleen de eigen regering, maar kunnen het geluid van hun achterban ook onder de aandacht brengen van de Europese Commissie, direct of via het Europees Parlement.

Vandaag gaat ons gesprek over het economisch bestuur en het begrotingsbeleid in de Europese Unie; eigenlijk waar onze samenwerking ooit begon, met de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (1952). Weliswaar vanuit een ideologische achtergrond, maar in de kern een economische afspraak. Op het oog is deze Artikel 13-conferentie misschien wat technisch. Maar wat we niet mogen vergeten is dat het gesprek dat wij vandaag voeren raakt aan de fundamenteën van onze welvaart: (namelijk) een gezond en stabiel begrotingsbeleid. Daar hebben we in de afgelopen jaren hard aan gewerkt.

En dat was niet altijd gemakkelijk. Soms voelde het alsof we tegen de stroom moesten oproeien, om de afspraken die we in 1997 in het stabiliteits- en groeipact hebben vastgelegd na te komen; om het begrotingstekort en de staatsschuld binnen de perken te houden. De noodzaak om te bezuinigen was af en toe lastig te communiceren, en in sommige landen is dat nog altijd het geval. Maar wat we wél hebben bereikt, is dat er inmiddels brede consensus bestaat – ook binnen het IMF en de OESO – dat de weg omhoog is ingezet. Dat hebben we samen gedaan, en daar mogen we trots op zijn.

Na jaren van discussie over elkaar opvolgende maatregelen om de economische en financiële crisis te bestrijden, ligt de focus nu primair op de lange termijn. Natuurlijk, Europa is hier en nu, en we moeten acteren op het moment dat problemen zich aandienen. Maar het is ook onze verantwoordelijkheid – misschien juist onze verantwoordelijkheid – om als parlementariërs de lange lijnen uit te zetten; om een stip op de horizon te plaatsen.

Dat klinkt abstracter dan het is. Samen met het Europees Parlement hebben we gekozen voor een praktische en interactieve invulling van deze conferentie. Zo is er in de middag een discussie over investeringen in economische groei, convergentie en concurrentievermogen, op een nét wat andere manier dan u gewend bent. Geen spreekkaartjes, maar een 'catch the eye' debat. Het is kenmerkend voor het voorzitterschap van het Nederlandse parlement; we zoeken in al onze conferenties naar vernieuwende vormen. U spreekt ook over het parlementair toezicht op het Europees economisch bestuur. Een belangrijke vraag daarbij is of er voldoende ruimte is voor interparlementaire samenwerking en de uitwisseling van 'best practices'. Persoonlijk denk ik dat Nederland daar een rol in kan spelen, als land dat – tegen de klippen op – moeilijke maatregelen heeft genomen, maar een goede traditie van 'checks and balances' heeft opgebouwd – met het CPB als toetssteen van ons begrotingsbeleid. Een ander onderwerp dat de revue passeert, is de effectiviteit van het begrotingsbeleid. Hoe grijpen de nieuwe begrotingsregels in op de begrotingsbehandeling in de verschillende lidstaten? En kan die begrotingcoördinatie worden verbeterd, zonder dat het parlementair toezicht wordt uitgehold? Stuk voor stuk relevante vragen, waar we met elkaar over moeten praten.

Dames en heren,

We voeren het gesprek op een manier die past bij een moderne, representatieve democratie: open en transparant, met veel ruimte voor interactie. Ik denk dat dat bijdraagt aan een goede, constructieve gedachtewisseling, en recht doet aan de rol van volksvertegenwoordigers. Ik wens u een goed gesprek, met die inhoudelijke focus op de lange termijn, en vanuit de basisgedachte dat Europa meer is – of in ieder geval meer kán zijn – dan de som der delen, als we elkaar weten te vinden.